

ПАВЫШАЮЧЫ ПРЭСТЫЖ

Заснаваны прафесійнае свята і афіцыйная геральдыка МЗС Беларусі

Кіраўнік дзяржавы падпісаў Указ № 411. У адпаведнасці з ім заснаваны эмблема і сцяг Міністэрства замежных спраў, нагрудны знак адрознення органаў дыпламатычнай службы, нагрудны знак адрознення органаў дыпламатычнай службы «За заслугі ў дыпламатычнай службе», нагрудны знак адрознення органаў дыпламатычнай службы «Партнёрства», а таксама форменнае адзенне дыпламатычных работнікаў.

Цікава, што форменнае адзенне маюць права дыпламатычныя работнікі, якім прысвоены дыпламатычныя рангі Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла, Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла першага класа, Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла другога класа. Акрамя таго, з'явілася і прафесійнае свята — Дзень дыпламатычнага работніка. Ён будзе адзначацца штогод 22 студзеня.

Дата мае гістарычныя карані: яна звязана з гісторыяй першага знешнепалітычнага ведамства ў перыяд станаў-

лення (1919—1920 гады) дзяржаўнасці Беларусі — Камісарыята замежных спраў ССРБ. Так, 22 студзеня 1919 года ў газеце «Звязда» была размешчана першая публічная аб'ява аб пачатку дзейнасці камісарыята і вызначана месца яго размяшчэння — горад Мінск.

Дарэчы, іншым указам устаноўлены юбілейны медаль «100 год дыпламатычнай службе Беларусі» — у азнаменаванне 100-годдзя стварэння айчынай сістэмы органаў дыпламатычнай службы.

Паводле БелТА.

На слыху

ДНК-ДЫЯГНОСТЫКА — НЕ ПРЫСУД,

або Навошта рабіць генетычны пашпарт?

ДНК чалавека можа расказаць пра многае: пра яго схільнасць да развіцця тых ці іншых захворванняў, індывідуальную адчувальнасць да лекавых прэпаратаў, перспектывы спартыўных перамог і нават пра яго псіхаэмацыянальны асаблівасці. Заўважана, напрыклад, што аптымісты жывуць даўжэй. Можа быць, у хуткім часе гэта змогуць даказаць і на навуковай аснове?

У Інстытуце генетыкі і цыталогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ўжо распрацавана праграма вызначэння псіхаэмацыянальнага статусу чалавека: яна ўключае апаратныя метады псіхафізіялагічнага тэсціравання, якія ў адрозненне ад псіхалагічных тэстаў аб'ектыўна ацэньваюць стан чалавека. Навукоўцы спадзяюцца, што параўнанне вынікаў псіхафізіялагічнага тэсціравання з данымі малекулярна-генетычнага аналізу дазволіць выявіць найбольш інфарматыўныя гены, асацыяваныя з псіхаэмацыянальнымі асаблівасцямі чалавека, і распрацаваць ДНК-тэхналогію вызначэння схільнасці да асобных расстройтваў, асацыяльных паводзінаў, уключаючы схільнасць да агрэсіі, суіцыдаў, дэпрэсіі і гэтак далей.

— Мы нараджаемся на свет флегматыкамі або халерыкамі, і нават асяроддзе, у якім выхоўваецца дзіця, не можа моцна паўплываць на яго псіхатып, — разважае загадчыца лабараторыі

генетыкі чалавека Інстытута генетыкі і цыталогіі Ірма МАССЭ. — Наколькі нашы псіхаэмацыянальныя асаблівасці залежаць ад генаў, мы і спрабуем зараз высветліць...

Да таго ж ёсць экстра-малыя прафесіі, дзе наяўнасць мужнасці павінна быць прапісана ў анкеце, дзе патрабуецца імгненная рэакцыя на сітуацыю, якая рэзка змянілася, устойлівасць да каласальных псіхаэмацыянальных нагрузак, таму даследаванні на стрэсаўстойлівасць будуць асабліва карысныя пры прыёме на працу ў падраздзяленні МНС, МУС і іншых ведамстваў. Пакуль што тэхналогія ў стадыі распрацоўкі. З мінулага года распачалася рэалізацыя навуковай праграмы Саюзнай дзяржавы «ДНК-ідэнтыфікацыя», у рамках якой вядуцца навуковыя даследаванні ў гэтай галіне.

Але ўжо сёння ў лабараторыі генетыкі чалавека можна прайсці генетычнае тэсціраванне і даследаваць 60 самых важных генаў.

— Увогуле ў чалавека 25 тысяч генаў, але нас не цікавяць гены, якія адказваюць за форму пазногця, вуха ці радзімкі. Тым не менш прыкладна сотню генаў, якія ўносяць вялікі ўклад у здароўе чалавека і яго працягласць жыцця, было цікава вывучыць, — канстатуе Ірма МАССЭ.

Атрымаць генетычны пашпарт можа абсалютна любы чалавек. Гэта можа быць як невялікае даследаванне, скажам на адчувальнасць чалавека да медыцынскага прэпарату, так і поўнае. Напрыклад, у лабараторыі генетыкі чалавека сёння правяраюць 14 генаў, ад якіх можа залежаць нармальнае працяканне цяжарнасці. Гэта адна з самых запатрабаваных працэдур. Паводле апошніх даследаванняў, адной з галоўных прычын страты цяжарнасці з'яўляецца спадчынная тромбафілія. Генетычная схільнасць да яе ніяк не працягваецца да таго моманту, пакуль жанчына не зацяжарыць. Менавіта цяжарнасць становіцца правакуючым фактарам. Таму нават пры планаванні мацярынства жанчына, якая праходзіць папярэднюю дыягностыку, чуе ад урача: «Усе паказчыкі ў вас у норме, можаце цяжарыць...» Аднак першая, другая і кожная чарговая спроба нарадзіць дзіця за-

вяршаецца выкідышам або цяжарнасць замірае.

Генетычнае тэсціраванне дазваляе выяўляць прычыны парушэння працякання цяжарнасці ў кожным канкрэтным выпадку.

— Калі ДНК-аналіз указвае на высокую рызыку ўтварэння тромбаў, гэта яшчэ не прысуд. З дапамогай тэрапеўтычнай карэкцыі, якую могуць правесці ўрачы, цяжарнасць можна захаваць і нарадзіць здаровае дзіця, — тлумачыць Ірма МАССЭ. — Нашы даныя сведчаць, што 86,6% жанчын, якія не маглі вынасіць дзіця, паспяхова нарадзілі, а дзве нават вынасілі двойню.

ДНК-тэсціраванне дазваляе ўстанавіць генетычныя фактары рызыкі развіцця сардэчна-сасудзістых захворванняў, атэрасклерозу, астэапарозу, дыябету, вянзочных тромбозаў, рэўматычнага артрыту і гэтак далей. Асабліва актуальная такая інфармацыя для людзей, сваякі якіх мелі ў анамнезе гэтыя захворванні. Гэтыя веды дазваляюць ажыццявіць раннюю дыягностыку паталогій, карэктавызначыць прагноз развіцця небяспечных ускладненняў і правільна выбраць метады прафілактыкі і лячэння.

— Генетычная дыягностыка — не прысуд, а кіраўніцтва да дзеянняў, — падкрэслівае спецыяліст.

Каб зрабіць гены аналіз, ватовай палачкай збіраюць эпітэлію з унутранага боку шчакі. Кроў не патрабуецца. На сённяшні дзень ужо выдадзена амаль 13 тысяч генетычных пашпартаў. Між іншым, лабараторыя генетыкі чалавека Інстытута генетыкі і цыталогіі НАН Беларусі адзіная ў СНД мае міжнародную акрэдытацыю ў гэтай галіне. Каб трапіць сюды, накіраванне не патрэбна, паколькі ДНК-тэсціраванне — працэдура платная.

Атрымаць генетычны пашпарт можа абсалютна любы чалавек. Гэта можа быць як невялікае даследаванне, скажам на адчувальнасць чалавека да медыцынскага прэпарату, так і поўнае.

Улічваючы тэндэнцыі развіцця генетыкі, многіх цікавіць пытанне падаўжэння жыцця чалавека.

— Магчымаць рэдагаваць ДНК тэарэтычна дае нам шанец жыць вельмі доўга (такія эксперыменты на жывёлах ужо вядуцца), але гэта цягне шэраг этычных пытанняў. Таму на дадзены момант асноўная задача заключаецца

ца ў паляпшэнні якасці жыцця, а не ў павелічэнні яго працягласці, — падкрэслівае Ірма МАССЭ.

Зараз у Беларусі ўзрост больш як 100 гадоў маюць амаль 450 чалавек. **Вядучы навуковы супрацоўнік лабараторыі экалагічнай генетыкі і біятэхналогіі Інстытута генетыкі і цыталогіі НАН Беларусі Алена МІХАЛЕНКА** расказала, што вучоныя Беларусі і Сардзініі праводзяць сумесныя даследаванні па генетыцы даўгажывучых: «Мы супрацоўнічаем з кафедрай геранталогіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі, з універсітэтам Кальяры на Сардзініі. Гэты востраў — адзін з пяці рэгіёнаў свету з найбольшай колькасцю доўгажывучых. Разам вывучаем генетычныя асаблівасці доўгажывучых у Беларусі і Сардзініі. І там, і ў нас найбольшая колькасць людзей з вялікай працягласцю жыцця жывуць у сельскай мясцовасці, а гэта цяжкая фізічная праца і пэўная дыета з вялікім спажываннем малака і малочных прадуктаў...

Спецыялісты сцвярджаюць, што генетычныя асаблівасці ўплываюць на здароўе і даўгажывучасць на 25%, а астатнія 75% — гэта лад жыцця і навакольнае асяроддзе.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Трагедыя ў керчанскім каледжы

У яе выніку Керчы, па папярэдніх даных, 19 чалавек загінулі, яшчэ каля 50 пацярпелі, перадае ТАСС са спасылкай на СК Расіі.

Раней агенцтву «Крымінфарм» у Крымскім рэспубліканскім цэнтры медыцыны катастроф паведамлялі аб 10 загінулых.

На месца здарэння выязджалі пяць брыгад хуткай дапамогі з Керчы і некалькі брыгад медыкаў з навакольных населеных пунктаў.

«Мы з хлопцамі стаялі на вуліцы, у гэты ж момант пачуўся моцны хлапак. Вокны на двух паверхах проста выпалі», — паведаміў агенцтву «КерчІнфа» сведка. Мінакі і вучні каледжа дапамагалі выносіць пацярпелых.

Таксама паведамлялася, што ў бальніцы сцягвалі студэнтаў-медыкаў, яны дапамагалі прымаць пацярпелых, сярод якіх вельмі шмат цяжкіх.

Акрамя таго, як сцвярджаюць відавочцы, перад выбухам на першым паверсе першага корпусу была стрэльба. Па лініі экстранных службаў праходзіла інфармацыя, што

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦА

ў каледжы спрабавалі захапіць заложнікаў, пасля гэтага і пачалася стрэльба, затым — выбух.

Канал таксама прыводзіць сведчанні відавочцаў, па словах якіх, керчанскі стралок падарваў бомбу, калі ў яго скончыліся патроны. Малады чалавек, які ўстроіў стрэльбу і выбух у керчанскім каледжы, мог дзейнічаць не адзін. Асоба стралка ўстаноўлена: гэта Уладзіслаў Раслякоў, яму было 18 гадоў, паведаміла РБК афіцыйны прадстаўнік СК Расіі Святлана Пятрэнка. Малады чалавек знойдзены мёртвым на другім паверсе каледжа, ён, як паведамляе Telegam-канал «112», пакончыў з сабой.

МЗС Кубы абвінаваціў ЗША ў дэзынфармацыі ААН пра палітвязняў у краіне для падаўжэння эмбарга

Антыкубінскія інфармацыйныя кампаніі ЗША накіраваны на тое, каб апраўдаць гандлёва-эканамічнае і фінансавае эмбарга супраць рэспублікі, якое працягваецца з 1962 года, а палітычных зняволеных у краіне няма. Такая пазіцыя змяшчаецца ў заяве, распаўсюджанай міністэрствам замежных спраў Кубы.

«Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Куба самым рашучым чынам адхіляе паклёпніцкую кампанію супраць Кубы адносна правоў чалавека, распачатую 16 кастрычніка ўрадам ЗША ў штаб-кватэры ААН, — заявілі ў МЗС, каментуючы запушчаную ЗША інфармацыйную кампанію пад назвай «Jailed for what?» («У турму за што?»), якая звяртае ўвагу на нібыта наяўнасць на востраве каля 130 палітвязняў. — У нашай краіне няма палітычных зняволеных з моманту перамогі рэвалюцыі ў 1959 годзе».

Знешнепалітычнае ведамства карыбскай краіны ў сваю чаргу адзначыла наяўнасць у ЗША праблем з расавай дыскрымінацыяй, узроўнем беднасці пэўных слаёў насельніцтва, гвалту з боку паліцыі, падзелу сем'яў мігрантаў, а таксама практыкі катаванняў.

Біблію пераклалі на тысячную мову

У Паўднёвым Судане, дзе пражывае народнасць келіка, урачыста адзначылі пераклад Бібліі на тысячную мову свету. Пра гэта паведаміла выданне Christian Post.

Цырымонія асвячэння Новага завету на мове келіка прайшла ў лагеры бежанцаў Бідзі-Бідзі, другім па велічыні лагера бежанцаў, дзе сёння пражывае 250 тысяч чалавек. Тысяча моў, на якія Біблія перакладзена, — гэта дзясятая частка ўсіх моў свету. Працягваюцца пераклады Бібліі на 2500 моў, многія з іх хутка будуць завершаны. Засталася яшчэ каля 1600 моў, на якія пераклад яшчэ не пачынаўся. Пераклад Свяшчэннае Пісанне на ўсе мовы свету плануецца да 2025 года.